

N:o 13.

Af herr **Åkerberg**, om anslag dels till understöd åt vissa af landsting eller hushållningssällskap understödda frökontrollanstalter, dels ock till en statens frökontrollanstalt i Stockholm.

I Kungl. Maj:ts statsverksproposition har Kungl. Maj:t under 9:de hufvudtiteln med hänsyn till ordnandet af den svenska frökontrollen, med frångående af det af kungl. landtbruksstyrelsen år 1906 uppgjorda förslaget, i enlighet med ett af styrelsen för centralanstalten för jordbruksförsök afgifvet yttrande, föreslagit, att det hittills för frökontroll utgående anslaget af 10,000 kronor icke under förutvarande form skulle för framtiden utgå, och att under förutsättning, att alla de nuvarande af hushållningssällskapen inrättade frökontrollanstalterna därmed skulle upphöra med sin verksamhet, i stället Riksdagen skulle anvisa medel till upprätthållande af endast 4 frökontrollanstalter inom landet, nämligen i Stockholm, Malmö, Örebro och Luleå, allt på vissa i propositionen föreslagna villkor.

Undertecknad anser emellertid icke, att detta sätt att lösa frökontrollfrågan vore lyckligt valdt, utan tvärtom att, om frågan finge denna lösning, det skulle lända landets jordbruk och särskildt fröodlingen till oberäknelig skada. Det har visat sig här i Sverige (liksom i utlandet), sedan frökontrollanstalter inrättades i början inom ett fåtal län, att det dåliga och förfalskade utsädesfröet alltid sökte sig till de trakter, där frökontroll inom orten icke var anordnad, på grund hvaraf allt flera hushållningssällskap småningom funno sig föranlättna att inrätta frökontroll inom resp. orter, de 10 första åren utan allt bidrag från statens sida.

Det har allt fortfarande visat sig, att en sådan anstalt verkar kraftigast inom det län, där den är belägen och där jordbrukaren kan komma

mera i direkt personlig beröring med anstaltens föreståndare, och betydligt mindre i mån af afståndet från anstalten, utan att de nuvarande »goda kommunikationerna» i någon vidsträcktare mån inverkat i detta hänseende.

De fröhandlare, och de torde vara icke få, som vilja föra underhålligt utsäde i marknaden, hafva detta ganska klart för sig och de inrätta sina agenturer och sin handel därefter till stort förfång för jordbrukaren och för den redliga fröhandeln.

Samma resultat torde man hafva kommit till i utlandet i stort sett, då man där, med få undantag, t. ex. i Tyskland, inrättat en mängd frökontrollanstalter för de olika orternas behof, de flesta i förening med andra institutioner.

Sedan nu Riksdagen anvisat medel till befrämjande af den inhemska fröodlingen, skulle antagligen äfven denna lida stort afbräck, om frökontrollen ordnades med endast 4 anstalter inom landet. Särskildt gäller detta de mindre jordbrukarna, som ju antagas skola deltaga i fröodlingsarbetet.

För att få en i riktiga spår ledd fröodling i gång, torde icke någon afsevärd hjälp i de flesta fall kunna erhållas från ett fåtal anstalter, belägna oftast på långa afstånd, då dessa anstalters tjänstemän antagligen, förutsatt att prof från andra orter insändas, hvilket dock torde vara tvifvelaktigt, i allmänhet skulle få föga tid öfrigt att ordna och följa fröodlingsarbetet inom så stora områden, som här afses.

Man tänke sig blott en sådan kontrollsäsong, som år 1903, då landets jordbrukare antagligen skulle förlorat många milljoner kronor, om ej de inom olika orter inrättade frökontrollanstalterna kunnat räcka dem en hjälpsam hand; hur skulle endast 4 anstalter i rätt tid kunnat undersöka de omkring 60,000 prof af utsäde, som då insändes, och icke kan man antaga, att föreståndaren då kunnat åtaga sig arbete i annan riktning af hvad slag det vara må.

Därjämte må påpekas, att det ansvarsfulla arbete, som åligger de svenska frökontrollanstalterna, men icke tillkommer utlandets, nämligen plomberingen, med svårighet skulle kunna genomföras tillfyllest af endast 4 kontrollanter.

Slutligen vill jag framhålla såsom min åsikt, att de olika sällskapen, liksom de anordnade frökontroll de första 10 åren utan statsbidrag, de fortfarande skola bibehålla sina anstalter; de jämförelsevis låga beloppen, som utgå af statsmedel till de flesta anstalterna, torde därvid icke spela någon synnerligen stor roll, då det gäller att inom de olika orterna skydda

sig mot den mängd underhålligt utsäde, som i annat fall antagligen skulle öfversvämma orten, i händelse anstalten skulle indragas.

Ej heller torde det vara afgjort, att de sällskap, inom hvilkas områden de föreslagna 4 anstalterna skulle förläggas, blifva villiga att 2- à 3-dubbla sina nuvarande anslag, om ej anslag kunna påräknas från annan ort, hvilket ju är ganska tvifvelaktigt.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får jag föreslå Riksdagen

att, med afslag på den af Kungl. Maj:t gjorda framställningen rörande frökontrollens ordnande, anvisa dels på extra stat för 1909 till Kungl. Maj:ts förfogande ett anslag af 10,000 kronor för att på hittills varande sätt utgå till understöd åt af hushållningssällskapen inrättade frökontrollanstalter;

dels i enlighet med det af landtbruksstyrelsen uppgjorda förslaget, för hvilket redogöres i Kungl. Maj:ts statsverksproposition, 9:e hufvudtiteln sid. 292—294, där föreslagna belopp till en under landtbruksstyrelsen enligt nämnda förslag inrättad normalfrökontrollanstalt i Stockholm.

Stockholm i januari 1908.

Knut Åkerberg.